

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
«КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

*Формування
творчої особистості
в умовах компетентнісної освіти*

Збірник наукових праць

Випуск 7

**Кривий Ріг
КПІ
2014**

спеціальних комунікативно-мовленневих умінь, що ґрунтуються на теорії тексту і які можна ефективно використовувати у процесі навчання побудови усних і писемних висловлювань, що, безперечно, сприятиме формуванню творчої мовної особистості молодшого школяра.

Література

1. Борисюк І.В. Роль тексту в розвитку мовлення учнів /І.В. Борисюк // Мовознавство. – 1998. – №1. – С.24 – 28.
2. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту /Л.О. Варзацька. – К.: Рад. шк., 1986. –104 с.
3. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб. /М.С. Вашуленко. –К.: Освіта, 2006. –268 с.
4. Ладыженская Т.А. Текстовые умения. Как им учить? /Т.А. Ладыженская, Н.В. Ладьяженская //Начальная школа плюс До и После. – 2005. – №5. – С. 1-6.
5. Мерзлякова Н.В. Текст малой формы как средство развития творческих способностей учащихся на уроках русского языка: автореф. дис... на соиск. уч. степени канд. пед. наук: спец. 13.00.02. – Рязань, 2004. – 27 с.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІНТЕРЕСУ ДО НАВЧАННЯ

Л. Р. Шпачук, Т. Г. Буян

Аналіз науково-методичної літератури (Л. Божович, С. Бондаренко, М.Бугрім О. Киричук, М. Климчук та ін.) дозволяє твердити про те, що формування пізнавальних інтересів – це процес тривалий. Він вимагає певних умов і залежить від педагогічного керівництва, від правильного встановлення органічної єдності системи науки, системи пізнання цієї науки та системи її викладання в школі. Без сумніву, учні оволодівають дієвими знаннями тоді, коли під керівництвом учителя активно, з інтересом працюють над джерелами знань.

Необхідно окреслити й основні етапи процесу формування пізнавального інтересу:

- підготовка ґрунту для появи пізнавального інтересу;
- створення умов, які сприяють виникненню потреби в даних знаннях і відповідному виді діяльності;
- створення позитивного ставлення до навчального предмету і до діяльності та організація діяльності, за якої формується справжній пізнавальний інтерес.

Формування позитивного ставлення до навчальної діяльності залежить від багатьох умов і передовсім від:

- знання вчителем готовності дитини до навчання як до серйозної відповідальної та наполегливої праці;
- знання вчителем ставлення учнів до школи, до знань, до навчальних предметів та зміни цього ставлення протягом тривалого періоду;
- організації навчально-виховного процесу, зокрема використання дитячих можливостей до засвоєння знань.

Головна умова формування інтересу – це розуміння школярем змісту і значення вивчуваного. Для цього вчитель повинен поставити перед собою педагогічно чітку мету: в чому він повинен сьогодні переконати учнів, як розкрити їм знання даного питання в наш час і найближчу для дітей перспективу.

Друга важлива умова збудження інтересу – це наявність нового як у змісті вивчуваного, так і в самому підході до його розгляду. Не можна повторювати відомі істини на одному й тому самому пізнавальному рівні: треба розширювати горизонти пізнання учнів, виявляти, відшукувати в добре відомому питанні нове, раніше невідоме, але істотне для глибшого розуміння матеріалу.

Третя умова виховання інтересу – це емоційна привабливість навчання. Треба прагнути, щоби здобути на уроках знання викликали в учнів емоційний відгук, активізували їх моральні, інтелектуальні та естетичні почуття.

Четверта умова виховання інтересу – це наявність оптимальної системи тренувальних творчих вправ і пізнавальних завдань до відповідної «порції» програмного матеріалу. В цьому випадку під системою тренувальних вправ і пізнавальних завдань розуміємо найдоцільніше їх чергування і виконання в кількості, необхідній і достатній для засвоєння учнями певного матеріалу, необхідних знань, формування на їх основі відповідних умінь і навичок.

Для успішного формування навчальних інтересів неабияке значення має знання індивідуальних властивостей дитини, врахування вчителем тих різноманітних стосунків, які встановлюються серед однокласників у процесі колективної навчальної, трудової та ігрової діяльності.

Як відомо, стосунки між дітьми виявляються у взаємній і невзаємній симпатії, у негативному або доброзичливому ставленні один до одного. Не зважати на ці взаємини – означає «не тільки завдати шкоди кожному школяреві, а й збіднити емоційне життя всього класного колективу, адже діти – такі ж люди, як і старші, їх особисту гідність та їх потреби треба так само шанувати, як і старших, і тільки поводяться з ними лагідно, щиро, розумно, як з рівними, «входячи» в їх спосіб думання, тільки тоді їх можна виховати як чесних, щирих, правдолюбних і справді вільних людей» [1, с.408].

Одним із завдань педагога є всебічне вивчення кожної особистості, її інтересів, прагнень, здібностей і нахилів. Особливу увагу, природно, необхідно звертати на дітей, які перебувають у несприятливих умовах через взаємини класного колективу. Тому за кожною дитиною треба спостерігати не ізольовано, а у взаємодії з іншими дітьми.

Однак всебічно вивчити учня в класі під час навчального процесу або на позанавчальних заходах неможливо, бо за цих обставин індивідуальність дитини обмежена системою існуючих вимог. Тому спостереження за учнями бажано проводити переважно поза школою: вдома, на вулиці, під час прогулянок, ігор, екскурсій, де вони діють

адекватно своєї особистості, хоча й під час уроків також можна зібрати певний фактичний матеріал.

Щоби докладніше розібратися в індивідуальних особливостях кожного школяра, потрібно ознайомлюватися з його домашніми умовами, дізнаватися про взаємини з батьками, рідними, знайомими, друзями.

Без перебільшення, фундамент формування інтересу до навчальної діяльності закладається в початкових класах школи. Практика роботи учителів переконливо доводить, що діти вперше переступають поріг школи з яскраво вираженими інтересами до навчальної діяльності та з великою готовністю до навчання.

Однак уже в III-IV класах, а інколи й раніше, багато учнів починають відверто зневажати школу, втрачають інтерес до навчання, не мають бажання вчитися. Цей факт уже неодноразово підкреслювався у психологічній і педагогічній літературі. Тому проблема формування інтересу до навчальної діяльності й виступає як одна з головних умов підвищення освітнього та виховного рівня навчання в школі.

Серед педагогічних якостей учителя важливими є вміння сформувати в учнів інтерес до знань. І не тільки сформувати, а й задовольнити його. Сьогодні замало «давати знання». Тому з перших днів перебування у школі дитину треба вчити вчитися, вчити думати; вірити в розум дитини, її можливості, в її право здобувати знання радісно. Тому роботу з виховання пізнавальних інтересів на уроках і на позакласних заходах доцільно будувати у такій послідовності: «цікаво», «знаю», «вмію».

У цілому, навчання є основою формування пізнавального інтересу, бо в процесі навчання, з одного боку, відбувається збагачення учня новими знаннями, під впливом яких ширшим і глибшим стає його кругозір. З іншого боку, в процесі активної пізнавальної діяльності розвиваються можливості школяра, завдяки чому він може самостійно і творчо не лише застосовувати та використовувати наявні знання, а й знаходити нові, задовольняючи свою потребу в пізнанні, розвиваючи і збагачуючи цим пізнавальний інтерес.

Процес формування і розвитку пізнавальних інтересів здійснюється у процесі цілеспрямованого керівництва навчальною діяльністю учнів. Його суть полягає в загостренні протиріччя між відображенням (відомим) і відображуванним (невідомим) та в його розв'язанні. При цьому «слід міркувати діалектично: розбирати, яким чином з незнання постає знання, яким чином неповне, неточне знання стає повнішим і достовірнішим» [3, с.30].

Навчання – це процес, який підсилюється власними результатами. Тут маємо на увазі насамперед емоції, що виникають у процесі навчання: здивування, задоволення, сумніву, вагання, впевненості. Емоції залишають «сліди» в свідомості людини, нагромаджуються, узагальнюються, внаслідок чого формуються стійкі інтелектуальні почуття, які входять до складу допитливості, пізнавальних інтересів, потреби в знаннях і бажання вчитися.

Отже, процес формування пізнавальних інтересів вимагає певних умов і залежить від педагогічного керівництва, від правильного встановлення органічної єдності системи науки, системи пізнання цієї науки та системи її викладання в школі. Це зобов'язує вчителя враховувати характерні особливості навчальної діяльності як об'єкта інтересу учнів, зокрема наявність елементів новизни у змісті навчального матеріалу, функціональний зміст навчальної праці, форми організації навчальної діяльності.

Література

1. Божович Л.И. Проблемы развития мотивационной сферы ребенка //Хрестоматия по психологии. –М.: Просвещение, 1987. –С.408-412.
2. Бондаренко С.М. Почему детям трудно учиться? / С.М. Бондаренко. – М.: Знание, 1986. –64с.
3. Бутрім М.С. Інтелектуальна активність і розвиток учнів /М.С. Бутрім //Психологічні засади гуманізації загальної середньої освіти. – Рівне: ТАХВ: Світанкова зоря, 1995. –С.30-36.
4. Киричук О.І. Навчальні інтереси та їх роль у формуванні особистості школяра / О.І. Киричук //Рідна школа. –1980. –№1. –С.84-86.
5. Киричук О.І. Навчальні інтереси молодших школярів /О.І. Киричук. –К.: Рад. школа, 1982. –128с.
6. Климчук М. З досвіду роботи з обдарованими дітьми /М. Климчук //Директор школи. –2003. –№42. –С.8-10.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ У КУРСІ «ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА» ЯК ЗАСІБ НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІМИ УЧИТЕЛЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

М. В. Варданян

В умовах компетентісної освіти важливу роль відіграють різні види і форми оволодіння навчальним матеріалом, де належне місце займає поточний контроль. За його допомогою визначається успішність навчання, виявляються прогалини у засвоєнні матеріалу та типові недоліки у підготовці майбутнього вчителя.

Одним із сучасних методично-організаційних форм контролю знань студентів є тестування. Розробкою його теорії займалися дослідники В. Аванесов [1], В. Бахрушин [2], О. Чаркіна [3], М. Челишкова [4] та ін. Сьогодні багато університетів упроваджує тестування у практику як один із видів контролю знань студентів. Однак досить дискусійним залишається питання доцільності застосування тесту як контрольно-оцінного засобу під час вивчення саме гуманітарних наук. Особливо це ускладнюється комп'ютерним тестуванням, що не передбачає опрацювання розгорнутої відповіді на завдання без участі викладача. Проте комп'ютерне тестування доцільно використовувати як проміжний контроль із певного модуля. Адже до переваг такого тестування можна віднести економність часу на проведення і перевірку тесту, уникнення суб'єктивності в оцінюванні та зосередженість на відтворенні теоретичних знань і практичних навичок